

Plan och riktlinjer för Förebyggande smittskyddsprogram och hälsokontroll i hönsbesättningar.
Bilaga 1. Villkor för utfodring med ej värmebehandlat foder.

Villkor för utfodring med ej värmebehandlat foder

Jordbruksverkets föreskrift om foder, SJVFS 2018:33, anger att foder till fjäderfä ska värmebehandlas (minst 75°C). Kravet på värmebehandling undantas egenodlade råvaror, spannmål, snäckskal, kalk samt mineralfoder.

Villkoren i denna bilaga avser egenodlade torkade foderråvaror och spannmål. Om foder till fjäderfä ska behandlas eller förädlas på något sätt som kan innebära en ökad risk för mikrobiell kontamination eller tillväxt, måste producenten särskilt ansöka om tillstånd för detta hos Svenska Äggs veterinär. Ansökan ska åtföljas av en fullständig riskvärdering för tilltänkt process i aktuell miljö.

Foderanläggningen ska vara anmäld till Länsstyrelsen, från 2021-01-01, därförinnan Jordbruksverket.

Besiktning och provtagning

Utrustning för torkning, malning, krossning, transport och lagring av ej värmebehandlat foder ska besiktigas av veterinär minst en gång per år. Producenten ska i god tid beställa besiktning hos veterinär. Producenten bör planera så att besiktning och provtagning sker när anläggningen är tom, för att ett eventuellt salmonellafynd inte ska resultera i spärr av stora mängder foder.

Besiktande veterinär ska vid osäkerhet om regler, protokoll eller förfarandet vid besiktningen eller provtagningen rådfråga Svenska Äggs veterinär före besöket.

Vid **besiktning** ska veterinären lägga särskild vikt vid att allmän ordning och hygien är god, samt att förekomsten av alla skadedjur minimeras. Anläggningen ska ha en skadedjursbekämpningsplan med förteckning över betesstationer, protokoll över observerad förekomst och vidtagna och planerade åtgärder för gnagarbekämpning, inklusive städning och byggnadstekniska åtgärder. Planen ska uppdateras minst två gånger per år (om skadedjursfirma anlitas ska denna besöka anläggningen minst två gånger per år). Anläggningen ska vara så tät att tillträde för småfåglar försvåras, och riklig förekomst av fågelträck får inte förekomma.

Vid besiktningen ska en bedömning göras över hur rengöringen har fungerat, om det finns fuktfällor med risk för mikrobiell tillväxt, och om utrustning och ytor är i sådant skick att de är lätta att göra rent.

Fodermiljön, *insidan* av utrustningen, ska **provtagas** årligen av veterinär. Syftet med provtagningen är att hålla hönsen fria från salmonella. Enbart de delar av foderanläggningen som har kontakt med foder till fjäderfä ska provtagas. Lämpliga provtagningsplatser är torken (frånluft), elevatorbotten, aspirator och silos (silotopp, innanför lucka eller vid transportör/skruv). Provtagningspunkterna ska anpassas efter anläggningen och stor hänsyn ska tas till säkerheten. För provtagning i silotopp och på andra höga höjder bör säkerhetssele användas. 1-5 dammprover tas med steril kompress som fuktats med sterilt vatten/koksaltlösning och poolas genom att läggas i samma påse. Om producenten

Plan och riktlinjer för Förebyggande smittskyddsprogram och hälsokontroll i hönsbesättningar.
Bilaga 1. Villkor för utfodring med ej värmebehandlat foder.

önskar kan proverna analyseras separat. Vid provtagning ska största noggrannhet iaktas för att undvika kontaminering av prov – rena engångshandskar ska användas och svabben får inte komma i kontakt med utsidan av utrustningen (risk för kontamination av ex fågelträck).

Skörd

Vid skörd finns ökad risk för salmonella vid liggsäd, angrepp av vildsvin eller andra djur med uppbökad jord som följd. För att minska risken för kontamination bör drabbade områden undvika att tröskas som fjäderfäfoder. En anpassad stubbhöjd vid tröskning kan också minska risken.

Anläggningens olika delar

Efter sådd får organiska gödningsmedel användas senast 60 dagar före beräknad skörd.

Transport av foder ska ske i väl rengjorda vagnar, som ska kunna täckas med väl rengjort kapell eller presenning. Vagnarna får inte ha använts för transport av organisk gödsel. Transport ska ske i omedelbar anslutning till skörd. Efter skörd får fodret inte lagras i öppen silo, på platta eller annan typ av planlagring.

Transportvägar närmast foderanläggningen måste ha god bärighet. Anläggningen ska ha en frizon på 2 meter som är fri från föremål och vegetation, alternativt kan kortklippt gräs accepteras i de yttre 1,5 m.

Före och efter torkning, eller minst årligen om verksamheten är kontinuerlig, ska anläggningen rengöras noggrant med hjälp av dammsugare/motsvarande. Producenten bör kontrollera att det är rent och torrt innan ny foderråvara tas in. Rutiner för rengöring (när, hur, vem) bör kunna visas upp vid besiktning.

Mottagningsgrop ska vara täckt då den inte används, och innan lossning av foderråvara ska den vara mekaniskt rengjord och torr. Om fordon måste passera över gropen ska hjul vara torra och rena vid överfart. Om hjulen inte är torra och rena ska antingen hjulen rengöras noggrant, eller tippning ske utan att man kör över gallren.

Elevatorgrop och elevatorbotten ska vara rengjord och torr innan spannmål lossas i tippgropen.

Horisontella transportörer ska vara mekaniskt rengjorda samt försedda med lock.

Om rensmaskin används ska denna rengöras före rensning. Rens från rensverk och aspiratör ska samlas upp och städas bort efterhand.

Alla fickor och silos för lagring av den aktuella skörden ska vara mekaniskt rengjorda innan spannmålen lastas in. De ska vara täta samt fågel- och gnagarsäkrade, och måste ha lock. De ska vara lätt rengörbara, utan springor, och luckor och rör genomgångar ska vara täta.

Tillufts- och avluftningsrör ska vara försedda med nät eller på annat sätt konstruerade så att fåglar och gnagare inte kan förorena fodret. Ytor runt avluftningsrör ska hållas kontinuerligt rena.

Transport till stall ska i första hand ske i slutet system. Där så inte är möjligt får transport endast ske i väl rengjorda och täckta vagnar som aldrig används för transport eller spridning av organisk gödsel.

Plan och riktlinjer för Förebyggande smittskyddsprogram och hälsokontroll i hönsbesättningar.
Bilaga 1. Villkor för utfodring med ej värmebehandlat foder.

För fläktar, skruvar eller dylikt som används för transport av foder till stall gäller i tillämpliga delar samma hygieniska regler som ovan.

Utrustning för malning eller krossning av foder

Utrustning för malning eller krossning av foder ska vara konstruerad som ett slutet system eller vara placerad i ett skadedjursäktrat utrymme. Utrustningen ska rengöras minst en gång per år. Eventuell uppsamling av foder ska ske till fodervagn eller transportsystem. Öppna system ska rengöras regelbundet och vara fria från synlig smuts inklusive foderdamm. Foder som hamnar på golvet ska kasseras.

Förvaringssilo

Silo för förvaring av egenproducerat foder ska uppfylla de krav som ställs i Plan och riktlinjer, punkt 7: foder och foderhantering, på silo för förvaring av värmebehandlat foder.

Vågutrustning

Våg eller annan blandningsutrustning ska uppfylla de krav som ställs på silo för värmebehandlat foder och vara placerad så att risken för kondensbildning minimeras. Blandningsutrustning utanför själva djurutrymmet ska vara inbyggd. Kontroll avseende kondens- och kakkbildning på insidan av utrustningen ska ske kontinuerligt. Våg- och blandningsapparatur ska rengöras mellan varje hönsomgång.

Inköp av spannmål

Spannmål får köpas in från anläggning som uppfyller kraven ovan. Producenten ska kontrollera att anläggningen är årligen besiktad, provtagen och godkänd enligt denna bilaga. Undantag kan göras för större anläggning som endast förmedlar svenska foderråvaror och har ett väl fungerande egenkontrollprogram, men inte kan godkännas enligt denna bilaga. Ett sådant undantag beviljas av Svenska Äggs veterinär i samråd med sakkunniga, och ska granskas för uppdatering årligen. Undantag för primärproducent som inte uppfyller reglerna i denna bilaga medges ej.

Foder till sambetesdjur

Sambetesdjur i rasthage får enbart tilläggsutfodras med grovfoder som uppfyller Förebyggande smittskyddsprogrammets plan och riktlinjer, samt mineraler.